

מערך שיעור ד-ו

שיעור בית מדרש כפול

”גשם, רד כבר גשם!”

בציפייה לגשם - גשם יחיד וציבור

הנחיות למורה מהלך שיעור לכיתות ד-ו

אפשר להזמין את התלמידים לבחור רקע זום של גשם/ סערה לשיעור הזה.

חלק א: איך מרגישים בגשם (רלוונטיות)

1. [משחק פתיחה](#) לשיעור מקוון: שאלון העדפות אישי קיץ וחורף - יש להצטייד מראש באביזר חורף ואביזר קיץ (רצוי לציין זאת לתלמידים במערכת בהכנה לשיעור:

חלופה: אפשר להכנס לאוירת הגשמים בפעילות הבאה: פעילות יום ד [בקישור](#)

2. האזנה לשירים ודיון כיתתי:

א. חלקו את הכיתה לשני חדרים. לכל חדר תנו משימה אחרת-

כל קבוצה תאזין לשיר אחד (1. לשיר חוטים של גשם 2. לשיר גשם בעיתו) ושאלות על השיר ששמעו. השאלות זהות, אך השירים שונים. אפשר לבקש נציג אחד בחדר שיכתוב את תשובות החברים לחדר:

לאחר מכן החזירו את הכיתה לכיתה מלאה- ונהלו דיון אודות משימת ההאזנה: האם התשובות היו שונות? דומות? מה שונה ומה משותף? אפשר לשאול את התלמידים האם הופתעו מהשוני בין התשובות- לסיכום אפשר להאזין ל2 השירים שוב (הם ארוכים, ויספיק להאזין לבית+ פזמון).

חלופה: למי שמעדיף לא לפצל לחדרים: ניתן להשמיע את השירים לכל הכיתה בזה אחר זה, ואחרי כל שיר לשאול את השאלות של משימת החדרים.

המשך מהלך שיעור לכיתות ד-ו

חלק ב: הגשם מכנה משותף אנושי (קריאה יחפה, הזמנה לריבוי קולות)

נקרא את המדרש מבראשית רבא על אימתי אנו ואתם שמחים- ונדון בוץ אפשר לעשות זאת במספר דרכים:

את התשובות לשאלות אפשר לכתוב בצ'אט, אפשר לפצל לחדרים של קבוצות קטנות ולקיים דיון בע"פ, או לתת את החלק הזה כדף לימוד בחברותות לש"ב.

כעת אפשר לבחור בין חלק ג' שעוסק בטובת הציבור עומת טובת היחיד, או בחלק ד' שעוסק באדם מול הטבע בגשם. אפשר גם ללמד את השני החלקים בשיעורים נפרדים לגמרי.

חלק ג: על התחשבות בזולת לטובת הכלל והתחשבות בזולת לטובת יחידים:

הסבירו לכיתה בקצרה על הסיבה לפיה מועד שאילת הגשמים הוא בז' בחשוון- שבועיים לאחר תחילת הזכרת גשמים, ובעצם- בדחייה ש הזמן המקורי.

כעת הציגו לכיתה את הקומיקס של בבא שעוסק בסוגיה זו ממסכת תענית: וענו על השאלות-ניתן לשלוח לילדים את הדף מראש- ולעבוד בו כדף עבודה. הדיון עוסק במצבים בהם רוב מוותר עבור מיעוט- אפשר ממש לייצר דיבייט, לחובבי הזאנר, וכמובן לעסוק בשאלות אלו בהקשר למגפת הקורונה.

להרחבה על הסוגיה ממסכת תענית: באתר [מיתרים](#)

המשך הנחיות למורה – מהלך שיעור לכיתות ד-ו

חלק ד: המתח בין הטבע לאדם- ר' חנינא- יכול להיות לימודא-סינכרוני לבית/ לימוד בחברותות.

האזנה לסיפור + משימת הגשה

למדו את המדרש על ר' חנינא שהלך בגשם- אפשר לקרוא את המדרש מהמקורות, או להאזין לסיפור ביוטיוב בעיבוד של רות קלדרון או להאזין לו בהסכת (פודקאסט) של 'אסיף'.

משימה לבית: בקשו מהילדים למלא טבלה ובה יכתבו בצד אחד אילו מעשים או תופעות בעולם מביאות את האדם לנחת ואת הטבע לצער ולהיפך ולכתוב מי הגורם לתופעה/ מעשה (האדם או הטבע). משימת אתגר" למצוא תופעות או מעשים שבהם האדם והטבע שניהם בנחת!

דוגמא:

תופעה	טבע	אדם
טיול טרקטורונים	צער	נחת
הפרחת בלוני הליום לשמיים	צער	נחת
סגר/ שמיים סגורים	נחת	צער

אפשר גם לתת [משימת כתיבת סיפור](#)

הנחיות למורה – המשך טקסטים למערך:

סיפור: סיפור על גשם/ רות קלדרון (עיבוד למדרש)

קומיקס: בבא/ שי צ'רקה

שירים: גשם בעיתו/ תלמה אליגון רוז

חוטים של גשם/ אהוד מנור

מדרש: אימתי אנו ואתם שמחים

הגשם- לאדם ולטבע- איך כל אחד מגיב לגשם (שירים)

דגשים רעיוניים: הגשם כמכנה משותף אנושי - (מדרש)

סולידריות חברתית- טובת ציבור לעומת טובת יחיד או יחידים (סיפור וקומיקס)

מערך שיעור ד-ו

שיעור בית מדרש כפול

”גשם, רד כבר גשם!”

בציפייה לגשם - גשם יחיד וציבור

משחק פתיחה- לחצו על התמונה לפתיחת המשחק

הזמנה לשיחה כיתתית לאחר המשחק:

1. באילו דרכים נוספות את/ה מתכווננים לבוא הגשם?
2. מה את/ה הכי אוהב/ת לעשות בחורף, כשיורד גשם?
3. שתפו בחוויה הקשורה בגשם ובחורף (אפשר לבקש זאת כמשימת כתיבה קצרה, ולאחר מכן לחלק את הכתה לזוגות וכל אחד משתף את בן זוגו בחוויה).

משימת האזנה לשירי גשם - בקבוצות

כל קבוצה תאזין לשיר אחד

ונציג אחד בחדר יכתוב את תשובות החברים לחדר

לאחר מכן נחזור למליאה כולם יחד

משימה:

האזנה לשירים ודיון בקבוצה:

- בחרו נציג שיאסוף את תשובות הקבוצה.
- האזינו לשיר בקישור, או חפשו את השיר ביוטיוב
- ענו בעצמכם במבחרת על השאלות ולאחר מכן שתפו את הקבוצה:

1. אילו תחושות, רגשות ומחשבות מעורר השיר?

2. האם נשמע שמי ששר את השיר מצפה לגשם, אוהב אותו ושמח לקראתו?

3. מה הרגשתם כששמעתם את השיר? שימח אתכם? העציב אתכם?

4. לו יכולתם לבחור שיר לרדיו ביום גשום- הייתם בוחרים בו? אילו עוד שירים הייתם מבקשים להשמיע?

גשם בעתו

מלים: תלמה אליגון-רוז

לחן: קובי אושרת

גשם בעתו, כמה עצב בא איתו

הכול עצר, הכול עמד,

רק הגשם בא לו בזמן.

לו לא אכפת,

שבלילות שם קר מאוד

לכל מילות השיר:

להאזנה לשיר

מלים: אהוד מנור

לחן: נורית הירש

עוד מעט ירד פה גשם,

בוא ונישאר בחוץ.

נתחדש כמו הדשא

בעולם יפה, רחוץ.

לכל מילות השיר:

להאזנה לשיר:

משימה:

האזנה לשירים ודין בקבוצה:

- בחרו נציג שיאסוף את תשובות הקבוצה.
- האזינו לשיר בקישור, או חפשו את השיר ביוטיוב
- ענו בעצמכם במבחרת על השאלות ולאחר מכן שתפו את הקבוצה:

1. אילו תחושות, רגשות ומחשבות מעורר השיר?

2. האם נשמע שמי ששר את השיר מצפה לגשם, אוהב אותו ושמח לקראתו?

3. מה הרגשתם כששמעתם את השיר? שימח אתכם? העציב אתכם?

4. לו יכולתם לבחור שיר לרדיו ביום גשום- הייתם בוחרים בו? אילו עוד שירים הייתם מבקשים להשמיע?

משימה בקבוצות

האם התשובות היו שונות? דומות? מה שונה ומה משותף?

אפשר לשאול את התלמידים האם הופתעו מהשוני בין התשובות-

לסיכום אפשר להאזין ל2 השירים שוב (הם ארוכים ומספיק להאזין לבית+ פזמון)

חלק ב: הגשם כמכנה משותף אנושי

מדרש בראשית רבא "אימתי אנו ואתם שמחים"

דף לימוד- הגשם- מכנה משותף בין בני האדם- "אימתי אנו ואתם שמחים"

קראו את המדרש.

- איזו עובדה מציין עובד הכוכבים?
- מה המכנה המשותף שמחפש השואל במדרש?
- מה המכנה המשותף שהוא מוצא בין העמים השונים?

ומה דעתכם?

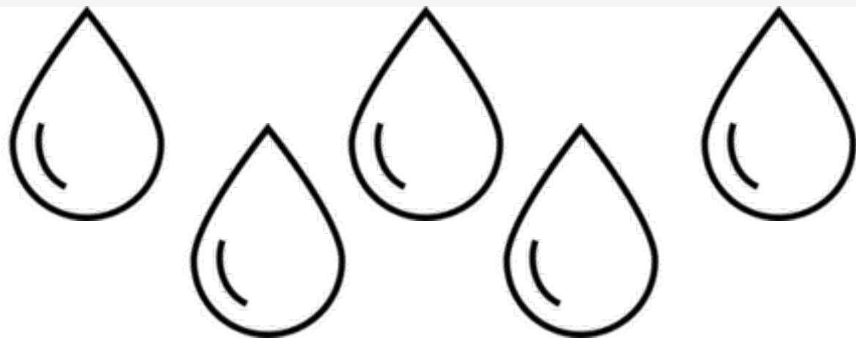
- אילו דברים לדעתכם משותפים לכל בני האדם?
- אילו דברים נוספים, לדעתכם, מביאים שמחה לכל בני האדם? כתבו אותם בתוך טיפות הגשם.
- האם יש דברים שיכולים לקרות היום שישפיעו וישמחו אנשים מעמים שונים ומיבשות שונות? במי הדברים הללו תלויים? באדם? בטבע? באל?

את תשובותיכם תוכלו לכתוב במשימה בדף הבא

עוֹבֵד כּוֹכָבִים אֶחָד שָׁאֵל אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קֶרְחָה,
אָמַר לוֹ: אַתֶּם יֵשׁ לָכֶם מוֹעֲדוֹת, וְאֵנּוּ יֵשׁ לָנוּ מוֹעֲדוֹת,
בְּשָׁעָה שְׂאֵתֶם שְׂמֵחִים אֵין אָנוּ שְׂמֵחִים, וּבְשָׁעָה שְׂאָנוּ
שְׂמֵחִים אֵין אַתֶּם שְׂמֵחִים. וְאִמְתִּי אָנוּ וְאַתֶּם שְׂמֵחִים?
בִּירִידַת גְּשָׁמִים" (בראשית רבה יג)

מועדות= חגים, עובד כוכבים= נוכרי, שאינו מעם ישראל.

דף לימוד- הגשם- מכנה משותף בין בני האדם- "אימתי אנו ואתם שמחים"

הזמנה ליצירה: גשם של בשורות טובות

זוכרים את קשת "יהיה בסדר" מהסגר הראשון...? בינתיים חלפה חצי שנה, ונראה שהקורונה עדיין לא רוצה לעזוב אותנו.

לכבוד הסתו, ובתפילה לגשמי ברכה, אפשר ליצור ענני גשם של בשורות טובות

הפעם נצא אל המרפסת עם עננים של גשמי ברכה ובשורות טובות.

מוזמנים ליצור ענן "בשורות טובות" עם טיפות ולכתוב על הטיפות מה אתם מאחלים ומייחלים לו.

אפשר גם פשוט לכתוב את האיחולים על הענן:

או יצירה פשוטה על A4 בקישור

דוגמה להשראה.

חלק ג: מתי מתחילים לשאול גשמים

על התחשבות בזולת לטובת הכלל והתחשבות בזולת לטובת יחידים

הסבר למורה

חלק ג: מתי מתחילים לשאול גשמים

קראו את הקומיקס ואת הציטוט ממסכת תענית:

"בשלושה במרחשוון שואלים את הגשמים;
רבן גמליאל אומר: בשבעה בו, חמישה עשר יום אחר
החג,
כדי שיגיע האחרון שבישראל לנהר פרת".
(מסכת תענית, פרק א, משנה ג)

דונו:

- מהו התאריך שבו נוקב "תנא קמא" (החכם הראשון שדעתו מובאת במשנה, אך שמו לא נזכר) - שממנו מתחילים לשאול את הגשמים?
- מהו התאריך שבו נוקב רבן גמליאל?
- כיצד מנמק רבן גמליאל את עמדתו?

חלק ג: מתי מתחילים לשאול גשמים

מה דעתכם?

- עם מי אתם מסכימים, ומדוע?
- שתפו במקרה בו ציבור גדול ויתר על משהו לטובת יחידים- בכיתה, בבית או מהחדשות-
- איך יש לנהוג במצבים כאלו לדעתכם?

למחלוקת זו יש המשך. היו מי שטענו שיש לחכות עד ז בחשוון רק כאשר בית המקדש קיים, ועתה, כשאינו קיים- אין צורך לחכות.

יש כאן שתי גישות: האחת גורסת שיש להתחשב באילו שגרים רחוק- ולהמתין עד שאחרון העולים -זה שגר הכי רחוק- ישוב לביתו.

ולעומת זאת גישה הגורסת שאין צורך לחכות ו"לוותר" על שבועיים גשם עבור אילו שצריכים לשוב לביתם.

חלק ד: המתח בין הטבע לאדם- ר' חנינא- לימוד עצמאי

”רבי חנינא בן דוסא היה הולך בדרך,
ובא גשם.
אמר לפניו: רבונו של עולם, כל העולם כולו בנחת
וחנינא בצער?
פסק הגשם.
כשהגיע לביתו, אמר לפניו: רבונו של עולם! כל
העולם כולו בצער, וחנינא בנחת?
בא גשם.” (בבלי, תענית דף כד עמוד ב).

דוגמא

תופעה	טבע	אדם	הגורם לתופעה (האדם/ הטבע)
דוגמה: הפרחת בלוני הליום לשמיים	צער	נחת	האדם

האזינו לסיפור על רבי חנינא בן דוסא ב[הקראה מהספר](#) או

[בפודקאסט](#)

משימה: מלאו את הטבלה

כתבו בצד אחד אילו מעשים או תופעות בעולם מביאים את האדם
לנחת, ואת הטבע לצער ולהיפך

כתבו מי הגורם לתופעה/ מעשה (האדם או הטבע).

משימת אתגר: למצוא תופעות או מעשים שבהם האדם והטבע
שניהם בנחת!

בהצלחה